

۶۲

«سلام» ویژه «زیارت» فصحیه روزنامه قدس

■ چهارشنبه ۲۰ بهمن ۱۳۹۵ ■ ۱۰ جمادی الاول ۱۴۳۸

■ ۸ فوریه ۲۰۱۷ ■ شماره ۶۲

۸ قاب از مشهد در روزهای انقلاب

حرم مطهر رضوی پایگاه بصیرت و قیام

۴

گفت‌وگو با همسر شهید مدافع حرم سمایی
خدمی که جواز خدمت و شهادتش را
از امام رضا(ع) گرفت

۷

هنرمند انقلابی و پیشکسوت آستان قدس رضوی در گفت‌وگو با قدس:
هنر یعنی قرار گرفتن در مسیر اهداف الهی

۸

شفیع من باش

در روز تهیدستی

بَابِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا مَوْلَايَ أَتَيْتَكَ زَائِرًا
وَأَفَادَا عَائِدًا مِمَّا جَنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِي وَ
أَحْتَمَيْتَ عَلَيَّ ظَهْرِي فَكُنْ لِي شَافِعًا
إِلَى اللَّهِ يَوْمَ فُقْرِي وَ فَاغْتَنِي فَلَكَ عِنْدَ
اللَّهِ مَقَامٌ مَخْمُودٌ وَأَنْتَ عِنْدَهُ وَجِيهٌ.

پدر و مادرم فدایت ای مولایم، به سوی تو برای
زیارت آمدم، بر تو واردم، از آنچه خود جنایت
کرده‌ام و بر پشتم بار کرده‌ام به تو پناه آوردم،
به درگاه خدا شفیع من باش در روز تهیدستی
و ندراری. برای تو نزد خدا مقامی بس ستوده
است و تو نزد او بس آبرومندی.
فرازی از زیارت خاصه امام رضا(ع)

اول دفتر

زیارتی از جنس قدیم

راحه ندافی مقدم

خانمی که با صدای ضبط شده خود نام ایستگاه‌ها را
می‌خواند، این بار می‌گوید: میدان بسیج، پیاده می‌شوم و
پله های طولانی ایستگاه مترو را دو تا یکی بالا می‌روم و
خودم را به خیابان می‌رسانم.
صدایی پشت سرم به زنش می‌گوید: نرگس جان! پندار
سوار اتوبوس شیم. واسه تو راه زیاده تا حرم. خسته میشی،
دردت بیشتر میشه. اما زن مصرا نه می‌خواهد تا حرم را
پیاده برود. برمی‌گردد تا آن‌ها را ببینم. دو عصای زیر بغل
زن و پایی که از سردرد روی زمین می‌کشد، نگاهم را به
سمت خود می‌کشد و مرد که بی تالی زن را می‌بیند دیگر
چیزی نمی‌گوید. میان برابران گم می‌شوم و همان طور که
چشم به گنبد طلایی دوخته‌ام، جلو می‌روم.
تسبیح‌های رنگارنگی که در پیشخوان مغازه‌ها آویخته
شده به خاطر می‌آورند خریدهایم را. جلوی مغازه ای
می‌ایستم: «آقا! از اون زیارتنامه‌های قدیمی می‌خواستم،
دارید؟» مرد متعجب نگاهم می‌کند:
- کدوما خانم؟ زیارتنامه که جدید و قدیم نداره!
می‌گویم:
- چرا داره...
و در دل توضیح می‌دهم:
- از اونا که قبلنا تو حرم پُر بود. اونوقتا که بچه بودیم،
حتی بعدتر که بزرگتر شدیم هم بود. همونا که اون عکس
قدیمه حرم روش بود و اندازمش باریک و بلند بود. همون
که وقتی با مامان و مامانی می‌رفتیم حرم و روبه‌روی ضریح
می‌نشستیم، مامان؛ واسه مامانی و من که سواد نداشتیم
بلند بلند می‌خوند و من و مامانی با هم تکرار می‌کردیم.
همونکه آخرش چند تا شعرقشنگ درباره امام رضا(ع) و
حرم داشت که وقتی سواد یاد گرفته بودم اون بیشتر رو
همی با خودم می‌خوندیم؛ اغنیا مکه روند و فقرا سوی تو آیند
/ جان به قربان تو شاها که حج فقرایی
هنوز میان شلوغی افکارم مانده ام که با چه نشانی به او
بفهمانم منظوم کدام زیارتنامه است که پیرمردی سپیدمو
از آن سوی مغازه می‌آید و به مرد جوان می‌گوید:
- باباجان! فهمیدم خانم از کدوم زیارتنامه می‌خوان.
بعد رو به من می‌کند:
- دخترم! اون زیارتنامه‌ها خیلی کم شده. حالا وایسا برم
ببینم هنوز توی انبارداریم یا نه.
و من در دل، خدا خدا می‌کنم که باشد... و وقتی آن کتاب
کوچک روشن را در دستان پیرمرد می‌بینم از ذوق نزدیک
است گریه ام بگیرد.
زیارتنامه را چون گنجی گرانبها به سینه می‌فشارم و قدم
تند می‌کنم که تا پیش از اذان ظهر به حرم برسم.
با طنین صلوات زائران وارد حرم شده و سر خم می‌کنم
به نیت سلام و اذن دخول می‌خوانم. بعد می‌روم به ایوان
طلا و از دو پله سمت چپ پایین رفته و زیارتنامه به
دست روبه‌روی ضریح، درست همان جا که امروز قبل
از نماز صبح با مامانی در خواب ایستاده بودیم و زیارتنامه
می‌خواندیم، می‌ایستم. چشمانم لبریز اشک می‌شود.
شمرده شمرده می‌خوانم تا تکرار دعا با صدای مامانی
در گوشم بیپنجد. کسی چه می‌داند، شاید مامانی هم از آن
دنیا دلش یک زیارت قدیمی می‌خواست که امروز مرا با
خوابی از تمام آن نوستالوژی‌های گذشته راهی حرم کرد.

بازخوانی نگاه آستان قدس رضوی به رویداد مشهد ۲۰۱۷
حرم رضوی، محور برنامه‌های پایتخت فرهنگی جهان اسلام

زهرا چکنه

با شروع سال ۲۰۱۷ میلادی، دوره یک ساله معرفی
مشهد مقدس به عنوان «پایتخت فرهنگی جهان
اسلام» آغاز شد؛ عنوانی بین‌المللی که با تصمیم
آیسیکو (سازمان اسلامی، آموزشی، علمی و فرهنگی
وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی) به مشهد مقدس
اطلاق شد تا این کلاشهر مذهبی جهان در کنار
شهرهای سنار از سودان، امان از اردن و کامپالا از
اوگاندا به عنوان یکی از چهار پایتخت فرهنگی جهان
اسلام در سال ۲۰۱۷، فرصتی فرامی‌برد برای فعالیت‌های
فرهنگی داشته باشد. با گذشت ۱۱ سال از سال ۲۰۰۶
که شهر اصفهان برای اولین بار از ایران به عنوان
پایتخت فرهنگی جهان اسلام معرفی شد، حالا مشهد
مقدس دومین شهر ایران است که این فرصت یکساله
را در اختیار خواهد داشت.

نقش مؤثر در میزبانی از رویداد جهانی

آستان قدس رضوی نیز در کنار سایر دستگاه‌ها،
ادارت و مراکز نقش مؤثری را برای میزبانی شایسته
از این رویداد مهم جهانی دارد؛ از این رو در جلسات
تخصصی و هم‌اندیشی که از سوی مراکز مختلف به
ویژه شورای سیاستگذاری پایتخت فرهنگ اسلامی،
استانداری و سازمان ارشاد و فرهنگ اسلامی برگزار
شد، نمایندگان این آستان مقدس به صورت فعال
حضور یافتند و در مراسم افتتاحیه رسمی مشهد
۲۰۱۷ که در جوار حرم مطهر رضوی برگزار شد،
آستان قدس رضوی بخوبی نقش آفرینی کرد. پیش
از این نیز به دستور حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی
تولیت آستان قدس رضوی کارگروه تخصصی مشهد
۲۰۱۷ با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین گنابادی
نژاد رئیس سازمان فرهنگی، محمدمامین توکلی‌زاده
مدیر کل روابط عمومی و امور رسانه و دکتر علی اکبر
عصارتیا مدیر مرکز امور خادمین آستان قدس رضوی
تشکیل شد تا فعالیت‌ها و برنامه‌های این آستان مقدس
در این خصوص مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.
تأکید اصلی این آستان مقدس بر آن است که
مصضع شریف و منور حضرت رضا(ع) به عنوان محور
برنامه‌های پایتخت فرهنگی جهان اسلام باشد و با
موضوع فرهنگ رضوی و تمدن‌سازی دینی بر اساس
سیره و سنت رضوی نیز توجه ویژه‌ای شود و در اجرای
برنامه‌ها نیز شأنیت شهر مقدس مورد توجه قرار گیرد.

سرآغازی برای تمدن اسلامی براساس سیره رضوی

تولیت آستان قدس رضوی سال ۲۰۱۷ و معرفی
مشهد به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام را

سید مرتضی بختیاری می‌گوید: آستان قدس
رضوی وظیفه خود می‌داند که برای توسعه و
ترویج معارف قرآنی و فرهنگ و سیره اهل بیت(ع)
از تمام ظرفیت‌های موجود استفاده کند و در این
مسیر مهم‌ترین مطالبه ما همدلی و هم‌افزایی
سایر دستگاه‌های دولتی و همت کارگروه ملی
مشهد ۲۰۱۷ برای معرفی این کلاشهر مذهبی
با محوریت امام رضا(ع) به جهان است.

سرآغازی برای اصلاح زندگی و بنیان نهادن تمدن
اسلامی براساس سیره رضوی می‌داند.
سید ابراهیم رئیسی با اشاره به نامگذاری مشهد به
عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام، می‌گوید: معنا و
مفهوم پایتخت فرهنگ اسلامی آن است که امروز تمام
کشورهای اسلامی باید از آموزه‌های حضرت رضا(ع) به
عنوان بزرگ معلم بشریت برای شکل دادن به زندگی
انسان معاصر بهره ببرند و گمشده خود را با تاسی از
آموزه‌های این حضرت پیدا کنند.

عضو مجلس خبرگان رهبری، افزایش روز افزون
مشکلات اخلاقی و گسترش الحاد را یکی از تهدیدهای
مهم امروز جهان اسلام می‌داند و خاطرنشان می‌کند:
امروز بسیاری از مظاهر فساد مغرب زمین، جهان اسلام
را تهدید می‌کند که می‌توان با استفاده از آموزه‌ها و
سیره زندگی امام علی بن موسی الرضا(ع) در راستای
مصون‌سازی جوامع اسلامی اقدام کرد.

ظرفیتی بی‌بدیل برای ترویج فرهنگ رضوی

قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی نیز معتقد
است: انتخاب مشهد به عنوان پایتخت فرهنگی
جهان اسلام در سال ۲۰۱۷ ظرفیتی بی‌بدیل و
استثنایی برای اشاعه و ترویج فرهنگ رضوی و
مفاهیم و ارزش‌های اسلامی و انقلابی است.

وی تصریح می‌کند: توجه به منشور هفتگانه مقام
معظم رهبری، گره‌گشایی از مشکلات جهان
اسلام، توسعه مفهوم زیارت و ارتباط و تعامل با
کشورهای اسلامی از مواردی است که باید مورد
توجه قرار گیرد.

سید مرتضی بختیاری می‌گوید: بدون شک
در شرایط امروز منطقه و جهان، معرفی و ارایه
معارف اصیل اسلامی و آموزه‌های اهل بیت(ع)،
شناساندن چهره واقعی جریان‌های تکفیری و
مزدور استکبار، برنامه ریزی در جهت تعاملات
فرهنگی و رسانه‌ای سازنده، برگزاری اجلاس
شبکه‌های تلویزیونی جهان اسلام و ایجاد بستر
مناسب برای حضور تأثیرگذار و پررنگ در فضای
مجازی نیز از موضوعاتی است که مورد انتظار
آستان قدس رضوی است.

اطلاع‌رسانی

ویژه برنامه سخنرانی و بیان معارف دینی

سخنرانی: حجت الاسلام و المسلمین محمد تقی عبدوسی
با موضوع: سنت‌های الهی
چهارشنبه و پنجشنبه - ساعت ۱۰:۴۰ - رواق امام خمینی (ره)
سخنرانی: حجت الاسلام و المسلمین محمدفردوسی پور
با موضوع: بررسی قیام امام خمینی (ره)
چهارشنبه تا جمعه - ساعت ۱۶ - رواق امام خمینی (ره)
سخنرانی: آیت‌الله سید احمد خاتمی
با موضوع: شاخص‌های انقلابی‌گری در سیره اهل بیت (ع)
چهارشنبه - ساعت ۱۸:۲۰ - رواق امام خمینی (ره)
سخنرانی: آیت‌الله کاظم صدیقی
با موضوع: انقلاب اسلامی زمینه ساز انقلاب مهدوی
پنجشنبه و جمعه ساعت ۱۸:۲۰ - رواق امام خمینی (ره)
ویژه برنامه ایام شهادت حضرت زهرا(س)
سخنرانی: آیت‌الله کاظم صدیقی
با موضوع: حضرت زهرا (س) الگوی اطاعت و حمایت از ولایت
همراه با مرتبه سرایی و عزاداری ذاکرین اهل بیت(ع)
پنجشنبه و جمعه - بعد از نماز مغرب و عشا - رواق امام خمینی (ره)

قرائت دعا و زیارت

دعای کمیل / سیدمهدی میرداماد / پنجشنبه - ساعت ۱۹:۳۰ - رواق امام خمینی (ره)
دعای کمیل / حسین دارابی / ساعت ۲۱:۳۰ - رواق دارالحججه
دعای ندبه / جمعه - اول طلوع آفتاب / سید مهدی میرداماد
مناجات خوانی / جمعه - ساعت ۲۳:۳۰ / امامداد / سعید حدادیان
قرائت زیارت آمین الله / همه روزه بعد از نمازهای یومیه

مرکز مشاوره حرم مطهر رضوی

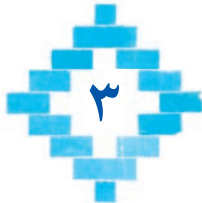
ارایه خدمات رایگان مشاوره فردی در حوزه‌های خانوادگی، تربیتی و بالینی
ویژه عموم زائران در مرکز مشاوره حرم مطهر رضوی
همه روزه بجز ایام تعطیل - ساعت ۸ تا ۱۹

دوره‌های مشاوره گروهی حرم رضوی

دوره: مهارت‌های زندگی / مدرس: استاد بهادرخان / زمان: سه شنبه ساعت ۱۰ تا ۱۲
دوره: مهارت‌های پیش از ازدواج / مدرس: استاد آذرین / زمان: چهارشنبه ساعت ۱۲ تا ۱۴

پاسخگویی به سؤالات شرعی

ارایه خدمات شبانه روزی در دفاتر پاسخگویی به سؤالات دینی حرم مطهر رضوی
و سامانه تلفنی ۰۵۱-۳۲۰۲۰

نگاهی به زندگی و موقوفات مهدی قلی بیگ جانی قربانی واقف حمام شاه

نامی که ماندگار شد

فاطمه عامل نیک

وقف سنتی کهن و ایرانی است که مردم ایران پیش از ورود اسلام به این کشور نیز با آن آشنا بوده اند و از گذشته‌های دور تا امروز همیشه افراد برجسته و خیری بوده‌اند که در جهت خدمت به مردم در این امر اهتمام ورزیده‌اند. وقف به معنای هدیه ابدی برای خدمت عمومی یا نگه داشتن اصل چیزی و جاری بودن منفعت آن در جهت خیر و نیکی و رضای خداست. هدیه‌ای که آثار و نتایجش گاه تا قرن‌ها باقی مانده، اما بانیان آن بیشتر اوقات ناشناخته مانده و گاه حتی نامشان در تاریخ فراموش شده است. توجه به این بانیان و از بین بردن غبار فراموشی از نام این افراد یکی از ضروریاتی است که علاوه بر روشن ساختن گوشه‌هایی از تاریخ این سرزمین به ترویج این سنت حسنه کمک خواهد کرد. مهدی قلی بیگ یکی از رجال دربار شاه عباس است که امروزه نامش بر سر در حمام قلی بیگ، موزه مردم شناسی آستان قدس، نقش بسته است.

مرور تاریخ از دریچه دوربین عکاس باشی‌های قدیم

ارزو مستاجر حقیقی

موزه مردم‌شناسی آستان قدس رضوی، به عنوان موزه‌ای تخصصی در محل حمام مهدی قلی بیگ، از بناهای تاریخی دوره صفویه، راه‌اندازی شده است. موزه‌ای که روزگاری یکی از بزرگ‌ترین حمام‌های ایران بوده و می‌توان در بخش‌های مختلف آن، از بخش سر بینه و گرمخانه گرفته تا تون و چال حوض، سرک کشید. سر بینه حمام، دارای ساروج‌بری و گچ‌کاری با تعداد ۲۸ لایه بوده که از این تعداد، ۱۳ لایه دارای تزیینات نقاشی است که هر بازدیدکننده‌ای را راهی دنیای قصه‌های کهن و افسانه‌های عامیانه می‌کند. در این میان، شاید بتوان نشانی از این نقاشی‌ها را در لابه‌لای قاب عکس‌های نصب شده بر دیوارهای این موزه پیدا کرد؛ به محله‌های قدیمی مشهد رفت و گوشه‌هایی از زندگی اجتماعی مردم را در گذشته مرور کرد.

جاذبه‌های بی‌بدیل

عکس‌های قدیمی، از مهم‌ترین جاذبه‌های بی‌بدیل این موزه مردم‌شناسی است. در واقع، در کنار معماری کم‌نظیر حمام و غرفه‌های مختلف آن که با نمایش آثاری همچون سماورهای بزرگ، تلفن‌های قدیمی، لباس‌های محلی، ابزار و آلات ورزش باستانی، وسایل روشنائی، حمام و... آداب و رسوم ایرانیان را در گذشته نشان می‌دهد، مجموعه‌ای از عکس‌های عکاس‌باشی‌های قدیم به چشم می‌خورد که بیشترشان با رنگ و رویی سیاه و سفید، مخاطبان را به تونل زمان می‌برد. به عبارتی، عکس‌هایی از شغل‌های سنتی، زندگی عامیانه مردم، جنگ جهانی دوم و حرم مطهر حضرت رضاع (ع) در گذشته در قاب‌های چوبی متعدد، در بخش چال حوض موزه و راهروهای جانبی آن، چشم‌نوازی می‌کند.

شغل‌هایی ارزشمند

نمدمال، پینه‌دوز، رنگرز و سفال‌گر، همه مشغول کارند تا سفره خود را با نان حلال بپارایند. مردمانی سخت‌کوش که تصویرشان در قاب عکس‌های موزه مردم‌شناسی آستان قدس رضوی ماندگار شده است. عکس‌هایی که روایتگر شغل‌های قدیمی این مرز و بوم است؛ حرفه‌هایی که شاید هنوز بتوان ردی از آن‌ها در یکی از کوچه‌های پست‌کوچه‌های بازارهای قدیمی پیدا کرد. پوستین‌دوزی، زری‌بافی، رنگرزی، حصیربافی، پارچه‌بافی و جاجیم‌بافی، از دیگر شغل‌های سنتی ایران اسلامی است که عکس‌های آن، نسل جوان امروز را به روزگار پدر بزرگ‌هایشان می‌برد. اما عکس‌های ارزشمند دیگری نیز انتظار بازدیدکنندگان این موزه را می‌کشد؛ از دریچه این عکس‌ها می‌توان در جمع کودکان ناشنای کودکستانی سال ۱۳۱۹ نشست یا به کاروانسرای در اواخر دوره قاجار سفر کرد.

دقایقی در صحن عتیق

شیفتگان امام مهربانی‌ها، وقتی از سردر غربی صحن جامع رضوی حرم مطهر امام هشتم (ع) خارج می‌شوند، موزه مردم‌شناسی در مقابل‌شان خودنمایی می‌کند. موزه‌ای که عکس‌های قدیمی این بارگاه منور، حال و هوای خاصی به آن بخشیده است. عکس‌هایی مانند دورنمای ایوان ساعت سر در بالا خیابان در سال ۱۳۲۰، نمایی از پشت مسجد گوهرشاد و محل فعلی صحن قدس در سال ۱۳۰۷ و صحن عتیق (انقلاب) در سال ۱۳۴۲. عکس‌هایی که صدای زنگ ساعت را در گوش تان طنین‌انداز و شور و اشتیاق زائران را برای نوشیدن آب سقاخانه در نظر تان زنده می‌کند. انگار به اواخر دوره قاجار رفته‌اید و در صحن عتیق با معین الضعاف (ع) راز و نیاز می‌کنید.

یادگاری یک خیر

شاید نامش را به واسطه بنایی که از او به یادگار مانده است، شنیده باشید. حمام مهدی قلی بیگ سال‌هاست به عنوان موزه مردم‌شناسی آستان قدس مورد بهره‌برداری قرار گرفته است. شاید جز این نام، اطلاع دیگری درباره مهدی قلی بیگ آخورباشی شاه عباس در اختیار نداشته باشید. البته این همه بی‌اطلاعی چندان عجیب نیست. هم از آن جهت که ما سال‌هاست، بناهای تاریخی و هنری بسیاری را بازدید می‌کنیم و کمتر به فکر بانیان این بناها یا سازندگان آن می‌افتیم و هم به این دلیل که معمولاً اطلاعات درباره این افراد با بی‌توجهی در گذر سالیان از بین رفته است. شاید هم این همه بی‌خبری ناشی از اخلاص این افراد باشد که با نیت خیر کاری را شروع کرده‌اند و جز رضای خدا پاداش دیگری نمی‌خواستند و از این جهت نامشان کمتر آورده شد و کم‌کم فراموش شده‌اند.

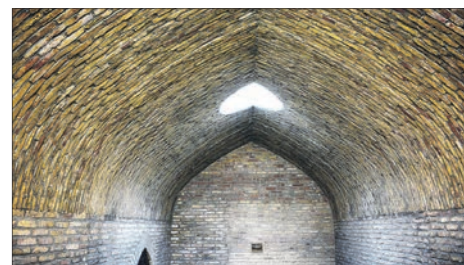
واقفی باقی مانده از امرای خراسان

نام کامل مهدی قلی بیگ امیر آخور باشی صفوی، مهدی قلی بیگ جانی قربانی بود. جانی قربانی‌ها یکی از خاندان‌های قدیمی ولایت طوس بودند که در زمان رونق این شهر در سده هفتم مدتی بر خراسان حکومت می‌کردند. دودمان جانی قربانی از مردم ترک، ترکمن و ازبک در دشت خواران، کلات، ایبورد، درگز و نسا بودند. این خاندان مانند سرداران سبزواری برای برانداختن سلسله مغول در قرن هفتم هجری در خراسان به وجود آمدند و فعالیت خود را آغاز کردند. طایفه جانی قربانی بتدریج در آن منطقه قدرتی پیدا کردند و شهرستان‌های نسا، ایبورد، کلات، سرخس، مرو، هرات و بلخ را زیر سلطه خود آوردند و مرکز حکمرانی را کلات قرار دادند. امیر تیمور گورکانی در آغاز کار خود مدتی به زندان امیر علی بیگ برادر امیر محمد بیگ حاکم جانی قربانی در کلات افتاد و بیش از یک ماه در آن زندان ماند. جانی قربانی‌ها پس از برانداختن سلسله مغول بوسیله خواجه یحیی کروی سردار، بیش از ۵۰ سال فرمانروایی کردند، در رأس این جانی قربانیان ارغوان یا ارغون شاه حکمران نسا و ایبورد بوده است. ارغون شاه در دربند کلات بارویی به شکل مخروطی ناقص از آجرهای دندان‌دار به ارتفاع هشت متر ساخته. آثار این بارو هنوز هم در دربند کلات باقی است.

خیری که آبادگر بود

برای آشنایی با افرادی مثل مهدی قلی بیگ بهترین منبع، استنادی است که از موقوفاتشان باقی مانده است. بر همین اساس در وقفنامه‌های تاریخ ۱۰۲۷ هجری قمری می‌توانید نام مهدی قلی بیگ امیر آخور باشی را ببینید. وی که یکی از رجال سیاسی عصر صفوی و از واقفان آستان قدس است در همین سال فوت کرده است. شاید با نگاه به همین موقوفات بتوانیم کمی با شخصیت این رجل سیاسی آشنا شویم. دارایی قابل توجه و علاقه به امور خیر دو انگیزه مهدی قلی بیگ برای کارهای عام‌المنفعه‌اش بوده است. وقف حمام در بازار بزرگ به همراه دکان‌های متصل به آن که درآمدشان با توجه به وقفنامه باید صرف امور شربتخانه آستان قدس شود، یکی از مشهورترین موقوفات مهدی قلی بیگ است که تاکنون نام و یادش را زنده نگه داشته است. جز این مهدی قلی بیگ یک رشته قنات معروف به قنات مسجد را که ظاهراً از مسجد گوهرشاد عبور کرده و به زمین‌های زراعی مشهد می‌رفته، وقف کرده و درآمدش را به شربتخانه اختصاص داده است. به استناد نوشته مؤلف کتاب خلاصه تاریخ و مضمون وقفنامه مورخ ۱۰۲۷ در قرن یازدهم علاوه بر قنات معروف سناباد، آب قنات مهدی قلی بیگ نیز در حرم جاری و مورد استفاده بوده است. همچنین شش‌دانگ مزرعه در تبادکان و یک باغ در کرج نیز از دیگر موقوفات مهدی قلی بیگ است.

۸ قاب از مشهد در

حرم مطهر رضوی پا

«حرم پایگاه بصیرت و قیام» عنوان نمایشگاهی است که این روزها پوسترهای آن در صحن‌های حرم مطهر رضوی اسلامی در شهر مشهد و حرم مطهر امام رضا (ع) تهیه شده است. این نمایشگاه که به همت معاونت تبلیغات و این نمایشگاه در این شماره «سلام» پیش روی مخاطبان قرار گرفته است.

حرم مطهر رضوی پایگاه بصیرت و قیام

این مبارزات پشتوانه اش نه کمونیسم است، نه امپریالیسم، بلکه خون شهیدان است.

دکتر شریعتی

ای خارجی چه نماز ایستاده باشی چنگال تیرت را در بدنش نشسته باشی ملت ایران در در...

حرم مطهر رضوی پایگاه بصیرت و قیام

یک روح در سه بیکر - حرم مشهد سه نفر بودیم که در حقیقت یک فرد را تشکیل می دادیم. امکان لذت‌های مادی نسبت به هم کوچکترین کدورتی در دل راه نداشتیم و بهترین تعبیر همین است که می‌گویم ما سه نفر یکی بودیم. (تلفظی مساجد، نشر بهار، مشهد، ۱۳۹۵، ص ۶۳)

حرم مطهر رضوی پایگاه بصیرت و قیام

بگو حق آمد و باطل ناپدید شد که باطل خود محکوم به فناست. اخراج شاه مخلوع را که اولین مرحله رهائی از استعمار خارجی و استبداد داخلی به رهبری امام خمینی است به ملت ایران تبریک می‌گوییم... اسفند مشهد

حرم مطهر رضوی پایگاه بصیرت و قیام

حمله به حرم - دژ خیمان پهلوی به حرم مطهر حضرت رضا (علیه السلام) حمله بردند و تعدادی از زنان و مردان به شهادت رسیده و تعدادی نیز زخمی شدند. مأموران حتی در داخل حرم ورودی‌ها را با مردم درگیر شده و به سوی آنها شلیک کرده بودند. آنها با پر تپ کاز اشک آور به داخل رواق‌ها مردم را متفرق کردند و در این جریان چادرها کشتن و کلاه‌های زیادی داخل رواق‌ها و صحن عتیق به زمین ریخته بود. عده‌ی شهدای این واقعه ۱۱ نفر اعلام شد. دلیل حمله‌ی نظامیان به داخل حرم، نجات جان دوسالوکی بود که از سوی مردم شناسایی و دستگیر شده بودند.

روزنامه اطلاعات ۱۳۲۵/۱۱/۱۲ ص ۱

روزهای انقلاب

آیگاه بصیرت و قیام

بوی به نمایش درآمده است. این مجموعه پوستر با محوریت عکس های کمتر دیده شده از رویدادهای انقلاب از تباطات اسلامی برپا شده است تا پایان دهه مبارکه فجر پیش روی زائران قرار دارد. بخش هایی از پوسترهای

چهارشنبه های بصیرت و قیام

برای تربیت جوانان احتیاج به افرادی مانند خامنه ای زیاد است ضمن تسجید از افکار سید علی خامنه ای گفت مباحث بسیار زیاد صحبت کردیم و او راهم بر این راهی که در پیش گرفته است تریک گفتیم. پوششی افزود برای تربیت جوانان احتیاج به افرادی مانند خامنه ای زیاد است و خوشبختانه خامنه ای مورد توجه شدید جوان های مسلمان هدف قرار گرفته است و مسایبی امیدواری آینده است. کتاب مشاهد از مقاومت تابش روزی ص ۲۳۳

چهارشنبه های بصیرت و قیام

سخنرانی های پرشور در دوران حرکت عمومی مردم پیش از پیروزی انقلاب آن سخنرانی های پرشور، گرم و عمیق آقای هاشمی نژاد برکات زیادی را به بار می آورد و در همه جا به افکار عمومی مردم سمع و سوس می داد.

در پای اعلی پرشور نوشته معلم بهیچ به مناسبت ترین شهید هاشمی نژاد

چهارشنبه های بصیرت و قیام

ما زنان مسلمان خوهان آزادی خوهان در بندمان هستیم در روز ۱۷ دی ۱۳۵۶ در اعتراض به مراسم ۱۷ دی (ساکرد کشف حجاب) در خیابان های خسروی نوشهرشا و نادری بود آنها پرده ای را با خود حمل می کردند که روی آن نوشته شده بود ما زنان مسلمان خوهان آزادی خوهان در بند خود را خوهان کنیم ما شین های پلیس نزدیک میدان شهیدانها را راگنده و عده ای را دستگیر کردند آیت الله سید عبداللہ شیرازی در این حادثه خوس خود را تعطیل کرد.

آیدیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی خوهان شهیدان ۲۸/۲/۲۰۰۸

چهارشنبه های بصیرت و قیام

مکتب خمینی مکتب آزادی است هدف از نهضتت رهایی از بردگی است.

شناساندن امامزاده‌های می‌تواند در ترویج فرهنگ دینی جامعه تأثیرگذار باشد

فاطمه سامانی

تولیت حرم مطهر حضرت معصومه(س) گفت: شناساندن امامزاده‌ها می‌تواند در ترویج فرهنگ دینی جامعه تأثیرگذار باشد.

آیت‌الله سعیدی گفت: آستان مقدس امامزادگانی که در مسیر راه زائران حرم رضوی قرار دارند، راه ورودی به حریم امامت و ولایت هستند که نام‌گذاری میقات الرضا برای این اماکن مقدس کار ارزشمندی است.

تولیت آستان مقدس حضرت معصومه(س) افزود: مردم با حضور در بقاع متبرکه و امامزادگان به دو نیاز خود، نیاز عاجل و پیش رو و نیاز معنوی، پاسخ می‌دهند.

وی ادامه داد: نیاز اول مردم در کاروانسراها و یا قهوه خانه‌ها که مکان‌هایی جهت کسب درآمد است، تأمین می‌شود در حالی که آستان مقدس امامزادگان و بقاع متبرکه برای این است که به مردم سودی برسانند.

آیت‌الله سعیدی با بیان اینکه رفع نیازهای مادی مقدمه‌ای برای تأمین نیازهای معنوی و فرهنگی است، خاطر نشان کرد: نیاز عاجل، همان حضور مردم جهت استراحت، تجدید وضو، رفع خستگی و نیاز دوم اینکه مردم با این ستارگان منتشر در سرزمین اسلامی آشنا و مأنوس شوند.

وی با اشاره به اینکه بیشتر امامزادگان منتسب به امام موسی کاظم(ع) هستند، خاطر نشان کرد: اگر چه از سلاله پاک همه امامان در ایران هست و همه نور واحدند اما سرآمد آن‌ها وجود مقدس حضرت ثامن الحجج امام رضا(ع) و حضرت فاطمه معصومه(س) است.

امام جمعه قم گفت: باید تلاش کنیم تا با ایجاد علاقه و توجه مردم به حضرت موسی بن جعفر(ع) عنایت مردم بیشتر شود و علاوه بر شناساندن شخصیت حسبی و نسبی این امامزادگان بر طبق فرمان رهبر معظم انقلاب بقاع متبرکه را به قطب فرهنگی تبدیل کنیم.

آیت‌الله سعیدی اظهار داشت: قبور مطهر و با برکت ذرّه طیبه اهل بیت(ع) در ایران پراکنده هستند که این امر تصادفی نیست و باید با استفاده از ظرفیت بالای امامزادگان و بقاع متبرکه، امامزادگان به مرکز ترویج معارف اسلام و مکتب اهل بیت(ع) تبدیل شود. وی با بیان اینکه یکی از مهم‌ترین مأموریت‌های سازمان اوقاف و امور خیریه کشور، توسعه و ترویج فعالیت‌های فرهنگی درباره معرفی و تکریم مقام و منزلت امامزادگان است، تصریح کرد: شناساندن امامزاده‌ها می‌تواند در ترویج فرهنگ دینی جامعه تأثیرگذار باشد.

امام جمعه قم بیان کرد: از بعد انقلاب به برکت جمهوری اسلامی، شهدا و حقانیت نظام این امامزادگان احیا شدند و مردم وقتی ببینند نظام، ولی فقیه، مراجع، دولت و اوقاف به این مراکز اهمیت می‌دهند کسب معرفت و اظهار ارادت مردم به امامزادگان بیشتر می‌شود.

تولیت حرم مطهر حضرت معصومه(س) گفت: خداوند به شما توفیق دهد که این اماکن مقدس را مدیریت کرده و آن‌ها را از آسیب‌ها، خرافات و بدعت‌ها دور نگه داشته‌اید.

نگاهی به تاریخ و جغرافیای امامزاده طاهر

آرامگاه هنرمندان و شعرا

فاطمه عامل نیک

بیش از همه به چشم می‌آید، گنبد بلند و لاجوردی آن است. مساحت این آستان افزون بر ۶ هکتار است که در آن ساختمان حرم، صحن مطهر، پارک و فضای سبز، پارک کودک، پارکینگ خودرو، قبرستان و وضوخانه و بلوار شمالی با آبنمایی زیبا احداث شده است. ساختمان قدیم بقعه به علت فرسودگی بنا در سال ۷۴ تخریب و ساختمان جدید با طرحی زیبا در مساحت ۱۴۰۰ مترمربع بنا شده که دارای یک گنبد خانه، دو شبستان زنانه و مردانه، دو رواق شمالی و جنوبی، دو گلدسته و یک ایوان الحاقی زیباست. ضریح مطهر در سال ۷۹ به شکل سنتی ساخته و نصب شده است. پارک و فضای بازی کودکان به مساحت ۶۰۰۰ مترمربع در ضلع جنوبی حرم، نمایی زیبا به آن بقعه بخشیده است. این بقعه با تمام امکاناتش مقصدی مناسب برای گردشگران نوروزی است.

آرامگاه هنرمندان و شعرا

امامزاده طاهر (ع) در محوطه بسیار وسیعی واقع شده و حیاط آن یکی از آرامستان‌های پررفت و آمد شهرستان کرج است و آوازه آن به واسطه شخصیت‌هایی است که در آن به خاک

سپرده شده‌اند. جمع زیادی از اهالی موسیقی و نویسندگان و شاعران و شخصیت‌های فرهنگی هنری که بیشتر ما با نام آن‌ها آشنا هستیم. هنرمندانی از جمله غلامحسین بنان، احمد محمود، هوشنگ گلشیری، علی اصغر بهاری، حسین قوامی، احمد شاملو، جعفر بدیعی، روزنامه‌نگار ایرانی و از بنیانگذاران مجله کیهان بچه‌ها، جلال ذوالفنون، موسیقیدان و نوازنده ایرانی سه تار و غلامحسین بیگدلی، ادیب، شاعر، خوشنویس و پژوهشگر معاصر که در حیاط امامزاده به خاک سپرده شده‌اند. به همین مناسبت در سالگرد فوت هنرمندان این مزار پاتوق ادب دوستانی است که در محفل نورانی و مقدس این امامزاده برنامه‌های فرهنگی اجرا می‌کنند.

امامزاده طاهر کرج یکی از سرمایه‌های معنوی شهر کرج است که علاوه بر قداست معنوی می‌تواند از بعد گردشگری نیز مورد توجه قرار گیرد.

مذهبی و دوستداران اهل بیت و ائمه اطهار(ع) است. روضه خوانی و توزیع نذورات توسط خود مردم از جمله برنامه‌های همیشگی در بقعه این امامزاده است و مردم اعتقاد دارند که این امامزاده بسیار حاجت دهنده است. واقع شدن در بافت مرکزی شهر و آمد آسان می‌تواند، مسافران بیشتری را از کرج و حتی دیگر شهرهای ایران به آرامگاه این امامزاده جذب کند.

امامزاده محمد از نوادگان امام موسی کاظم(ع) یکی دیگر از امامزاده‌های کرج است که آرامگاه وی در خیابان انقلاب نرسیده به حصارک کرج واقع شده است. گنبد لاجوردی و زیبای این امامزاده با دو مناره در خیابان انقلاب کرج خودنمایی می‌کند، دور تا دور این گنبد به عبارت لاله الا الله مزین است. تصویر پرواز کبوتر برفراز گنبد امامزاده محمد یکی از چشم‌اندازهای زیبای این مجموعه است. جز این گلزار شهدا در این امامزاده که معمولاً پر از گل و نذری‌های مردم است به رونق این بقعه متبرکه افزوده است.

گنبد بلند و لاجوردی

در منطقه مهرشهر کرج، نرسیده به عوارضی قزوین نیز گنبد و گلدسته‌های امامزاده طاهر کرج خودنمایی می‌کنند تا در فضایی آرام پذیرای زائران امامزاده طاهر پسر امام زین العابدین (ع) باشند. این امامزاده پیش از این دارای بناهای تاریخی بود که متأسفانه در گذر زمان از بین رفته است. بنای اصلی ساختمان بقعه امامزاده طاهر کرج، خشتی و مربوط به دوران صفوی است. آنچه در این بنا

ماه‌های پایانی سال را می‌گذرانیم و تا شروع سال جدید فرصت چندانی نیست. شاید بیشتر ما به فکر برنامه ریزی برای سفرهای نوروزی باشیم. سفرهایی که می‌توانند برای شروع سالی بهتر به ما کمک کنند. از بین گزینه‌های متعددی که می‌تواند برای سفر مطرح باشد، برخی زائران دوست دارند، سالشان را با سفر به مقصدی متبرک و مقدس آغاز کنند. بقاع امامزاده‌ها به خاطر قداست و معنویت همیشه به عنوان یک فضای فرهنگی مذهبی تبلیغی و نیز به عنوان یک جاذبه گردشگری مذهبی در جامعه مطرح هستند. به همین مناسبت در این شماره و شماره‌های پیش رو شماری از بقاع متبرکه امامزادگان را به عنوان پیشنهاد سفر نوروزی معرفی خواهیم کرد.

باغ شهری زیبا

شهر کرج در گذشته‌ای نه چندان دور، با توجه به آب و هوای مناسب و وجود منابع آبی چون رودخانه کرج، باغ شهری زیبا و سبز با درختان کهن و بی‌شمار بوده است که آثار آن هنوز هم در شهر به چشم می‌خورد. در سال‌های بعد از انقلاب با توجه به مهاجرت مردم از سراسر ایران به کرج، این شهر کم کم باغ‌های خود را از دست داده و دارای مناطق مسکونی و جاده‌های بیشتری شده است. با این همه هنوز مناطق که دارای درختان بسیار باشند در این شهر باقی مانده‌اند. به همین خاطر کرج همچنان به عنوان یک منطقه خوش آب و هوا جایگاه خود را در نزدیکی پایتخت ایران حفظ کرده است و با توجه به اماکن متبرکه و باغ‌ها و بوستان‌های معروفش می‌تواند، مقصد خوبی برای گذراندن بخشی از تعطیلات نوروز باشد.

پرواز کبوتران در آسمان آبی

شهرستان کرج دارای امامزاده‌های متعددی است که سه امامزاده حسن(ع)، امامزاده محمد(ع) و امامزاده طاهر(ع) در سال بیشترین زائران را دارند. امامزاده حسن کرج که نسب آن به امام موسی کاظم(ع) می‌رسد، درست در بافت مرکزی این شهرستان(میدان شاه عباسی) قرار گرفته و هر روز پذیرای مشتاقان به اماکن

گفت‌وگو با همسر شهید مدافع حرم سمایی

خادمی که جواز خدمت و شهادتش را از امام رضا(ع) گرفت

زهرا چکنه

عکس: علی کریمی رستگار / قدس

خبر

ساخت درهای حرم مطهر امامین عسکرین(ع) به پایان رسید

رئیس ستاد بازسازی عتبات عالیات استان اصفهان گفت: ساخت چهار در مطلای حرم امامین عسکرین(ع) که به‌دست هنرمندان این استان ساخته شده، آماده انتقال به سامرا است. مصطفی نوریان با بیان اینکه حدود ۵۰ هنرمند در رشته‌های نجاری، میناکاری، خوشنویسی، طلاکاری، معرق و قلمزنی در ساخت این درها مشارکت داشتند، افزود: این درها از جنس چوب ساج، انار و گردو است و مقادیری طلا و مس نیز برای تزیین آن استفاده شده است. وی خاطر نشان کرد: این درها در ورودی‌های حرم امامین عسکرین(ع) نصب می‌شود و به نیت پنج تن آل عبا و ظهور منجی عالم بشریت حضرت مهدی(عج)، مضامینی برگرفته از آیات مقدس قرآن کریم، زیارت جامعه کبیره و اسماء‌الله در قسمت بالای هر کدام از درها حک شده است.

فاز دوم طرح سرداب شهدا در حال اجراست

مسئول بخش پروژه‌های آستان قدس حسینی از اجرای فاز دوم طرح سرداب شهدا در حد فاصل باب الشهداء تا باب القبله حرم مطهر امام حسین(ع) خبر داد.

محمد حسن کاظم با بیان این خبر گفت: این پروژه به وسعت ۱۳۰۰ مترمربع درحال اجراست و با توسعه این منطقه حرکت زائران در مسیرهای رفت و آمد بویژه در زیارت‌های میلیون‌تسهیل می‌یابد. وی با اشاره به پایان عملیات عمرانی سرداب امام‌الحجه(عج) که بین دو باب اصلی السدره و الکرامه در صحن مطهر امام حسین(ع) واقع شده است، بیان کرد: فاز دوم سرداب بتازگی آغاز شده است و عملیات حفاری به عمق ۱۵ متر برای پی سازی در محدوده ساخت و ساز در حال اجرا می‌باشد.

مقام امام زمان (عج)

در مسجد سهله کاشیکاری می‌شود

رئیس قسمت پروژه‌های مهندسی آستان مقدس حضرت عباس(ع) از آغاز عملیات اجرایی تذهیب گنبد مقام امام زمان(عج) و کاشیکاری آن با کاشی معرق کربلایی در مسجد سهله خبر داد.

مهندس ضیاء مجید الصالح با بیان این خبر گفت: این پروژه به گونه‌ای طراحی شده است که مطابق استانداردهای مهندسی باشد و ضمن هماهنگی با معماری اسلامی، طرح‌ها و نقش‌های قدیمی را نیز تغییر ندهد.

وی در خصوص مقام امام زمان(عج) در مسجد سهله بیان کرد: این مقام یکی از هفت مقام موجود در مسجد سهله به شمار می‌رود و گنبدی به قطر ۱۱/۴۸ و ارتفاع ۱۲ متر بر فراز آن ساخته شده است.

اعضای خانواده معتقدیم که شهادت ایشان هم عنایتی از طرف خود حضرت رضاع(ع) بوده است. زهرا دخترم اوایل سال جاری خواب می‌بیند که با پدرش در صحن جمهوری اسلامی هستند و کل صحن قرق شده است و ایشان با لباس خادمی روی تخته‌ای دراز کشیده‌اند، زمانی که دخترمان از ایشان می‌پرسند که چرا اینجا دراز کشیده‌اند، می‌گویند که می‌خواهم از آقا شقایم را بگیرم. الان هم مزار ایشان دقیقاً در همان جایی است که دخترم در خواب دیده بودند که پدرش در آنجا دراز کشیده بودند.

■ چه شد که سردار سمایی به سوریه رفتند؟
با توجه به سابقه‌ای که ایشان در دوران هشت سال دفاع مقدس و کارهای نظامی داشتند، چندین بار برای مشاوره به سوریه رفته بودند ولی مدت اقامتشان خیلی کوتاه بود اما ماجرای رفتنشان از زمانی جدی شد که خواب سردار شوشتری را دیدند. شهید شوشتری به همراه چند رزمنده، کلیدی در دست داشتند و می‌خواستند دری را باز کنند. هیچ‌کدامشان نمی‌توانستند در را باز کنند تا اینکه نوبت شهید سمایی رسید و او قفل در را باز کرد. بعد از دیدن این خواب، ایشان برای رفتن به سوریه با این نیت که می‌تواند در سوریه گره‌گشا باشد خیلی مصمم تر شدند.

■ شما با رفتنشان به سوریه به مخالفت نکردید؟
زمانی که شهید سمایی در دوران دفاع مقدس به جبهه می‌رفتند به خاطر سن و سال بچه‌ها به خدا و اهل بیت(ع) متوسل شدم که سایه ایشان بر سر من و فرزندان باشد. ایشان بسیار عشق به شهادت داشتند و همیشه می‌گفتند بخاطر دعا‌های شماست که من شهید نمی‌شوم. این بار اما گفتم شهادت حق شماست و حیف است شما در بستر از دنیا بروید و نخوابم که با مخالفت شما در بستر از دنیا بروید و نخوابم.

■ خبر شهادت همسرتان را چگونه به شما دادند؟
ایشان هر شب به صورت تلفنی و یا پیامکی با ما در ارتباط بودند تا اینکه پس از ۳۸ روز دیدیم که دو روزی است که از ایشان خبری نیست از سپاه تماس گرفتند و در ابتدا به من گفتند که ایشان مجروح شده اند ولی من گفتم که همه اعضای خانواده خواب دیدند که ایشان در این سفر به فیض شهادت نایل می‌شوند و اگر شهید شده‌اند ما آمادگی اش را داریم به ما بگویید که گفتند ایشان به خاطر ترکشی که در قلبشان اصابت کرده است در نزدیکی حلب شهید شده‌اند.

می‌شدند حتی یادم هست زمانی که خبر رحلت امام راحل را شنیدند سه روز فقط در یک اتاق مشغول ختم قرآن شدند تا آرام شوند.

■ اشاره داشتید که اهل فیض آباد تربت حیدریه هستید، چه شد که به مشهد آمدید؟
حدود ۲۰ سال پیش بود که شهید شوشتری از شهید سمایی تقاضا کردند که ایشان به توپخانه ۵ نصر مشهد بیایند، استراخه گرفتند و خوب آمد. لذا این پیشنهاد را قبول کردند و به مشهد عزیمت کردیم. در این مدت در سمت‌های متعددی فعالیت کردند و دو سالی بود که بازنشسته شده بودند اما با این وجود برای تدریس درس دفاع مقدس به دانشگاه فردوسی می‌رفتند و می‌گفتند که جوانان باید با فرهنگ شهادت و جبهه آشنا شوند و ناگفته‌های آن دوران را بشنوند به طوری که کلاس‌های درس ایشان جزو شلوغ‌ترین کلاس‌ها بود.

■ در باره خادم شدن شهید سمایی برایمان بگویید؟ چند سال خادم حرم بودند؟
ایشان ارتباط عاطفی و عمیقی با حضرت رضاع(ع) داشتند، چندین بار درخواست کتبی برای خادم شدن داده بودند ولی به خاطر سن و سالشان قبول نمی‌کردند تا اینکه ایشان نذر کردند که یک سال هر شب برای زیارت به حرم بروند و از حضرت رضاع(ع) خواسته بودند که جواز خادمی‌شان را امضا کنند. یک روز که صبح از خواب بیدار شدند به من گفتند که دیشب خواب دیدم که ان‌شاءالله آقا جواز خادم شدنم را امضا کردند، چند روز پس از این خواب از آستان قدس رضوی تماس گرفتند که ایشان مدارکشان را برای خادم شدن ببرند و از سال ۸۹ تا زمان شهادتشان در کشیک ششم مشغول خدمت به زائران بودند.

■ ارتباط معنوی و عاطفی سردار سمایی با حضرت رضاع(ع) چگونه بود؟
ایشان روزی که برای کشیک می‌خواستند به حرم مطهر بروند با آراستگی خیلی مناسبی به حرم می‌رفتند و می‌گفتند وقتی برای خدمت به زائران می‌روم در همان چند ساعتی که در فضای ملکوتی و روحانی حرم هستم انرژی معنوی یک هفته آینده را دریافت می‌کنم. چون منزل ما به حرم نزدیک است ایشان هر زمان که فرصت می‌کردند به زیارت می‌رفتند و قبل و بعد از اینکه بخوانند به هر سفری بروند بویژه زمانی که به سوریه می‌رفتند مقید به زیارت حضرت رضاع(ع) بودند. بنده و همه

تنها دقایقی به آغاز مراسم اولین یادواره شهدای آستان قدس رضوی باقی‌مانده بود که خبر رسید، این مراسم میهمان ویژه‌ای خواهد داشت و پیکر شهید مدافع حرم و خادم کشیک ششم بارگاه منور حضرت رضاع(ع)، غلامرضا سمایی به میهن بازگشته و امشب را میهمان امام رؤوف خواهد بود. سردار شهید مدافع حرم غلامرضا سمایی هفتاد و هشتمین شهیدی بود که میهمان یادواره شهدای آستان قدس رضوی شد، او متولد سال ۱۳۳۸ در فیض آباد مولات بود، با آغاز حرکت امام‌خمینی(ره) برای سرنگونی رژیم طاغوت با حضور در راهپیمایی‌ها و پخش اعلامیه، نقش فعالی در این زمینه داشت و با آغاز جنگ تحمیلی به عضویت سپاه درآمد. شهید سمایی، مسؤلیت‌هایی از جمله مسؤل بسیج شهرستان تربت‌حیدریه، مسؤل اطلاعات سپاه شادگان اهواز، مسؤل اطلاعات و فرمانده آتشبار گردان توپخانه، مسؤل اطلاعات گروه توپخانه موشکی ۶۱ محرم، مسؤل عملیات گروه توپخانه ۶۱ محرم، مسؤل گروه توپخانه لشکر ۵ نصر، معاون هماهنگ‌کننده قرارگاه ثامن‌الامنه(ع)، مسؤل عملیات قرارگاه ثامن‌الامنه(ع) سپاه در شرق کشور را در کارنامه خود دارد و نهایتاً در چهل‌مین روزی که به سوریه رفته بود، به درجه رفیع شهادت نایل شد. میلاد با سعادت حضرت زینب(س) بهانه‌ای شد که به منزل شهید سردار سمایی برویم و با فاطمه عابدزاده همسر این شهید والامقام به گفت‌وگو بنشینیم.

■ خانم عابدزاده! لطفاً کمی در مورد روحیات شهید سمایی برایمان بگویید؟

سردار سمایی خیلی فعال و منظم بودند و همه کارهایشان طبق برنامه انجام می‌گرفت. هیچ وقت به یاد ندارم که کاری را ناتمام گذاشته باشند و همه امور را به سرانجام می‌رساندند. یکی از ویژگی‌های برجسته ایشان نوع دوستی و گره‌گشایی بود که داشتند از این رو در مجموعه خیریه‌های مشغول به فعالیت بودند. رابطه شان به اعضای خانواده بویژه فرزندان بسیار صمیمی بود و بسیار با قرآن مأنوس بودند به طوری که در ماه مبارک امسال ۶ مرتبه قرآن را ختم کردند که در این ایام سه نوبت به مدت سه روز در منزل هر یک از دخترانمان زینب، زهرا و زکیه رفتند و سه مرتبه قرآن را ختم کردند و می‌گفتند که می‌خواهم خانه فرزندانمان با قرآن نورانی شود و برکت پیدا کند. هر گاه از چیزی ناراحت می‌شدند به قرآن و اهل بیت(ع) متوسل

هنرمند انقلابی و پیشکسوت آستان قدس رضوی در گفت‌وگو با قدس:

هنر یعنی قرار گرفتن در مسیر اهداف الهی

راجله ندافی مقدم

این نظر لطف شماسست، بودند افرادی که بعضاً در بخش‌های مختلف کارهایی انجام می‌دادند. اما چون بنده در چند بخش توأم فعالیت داشتم، فعالیت‌ها بیشتر دیده شده‌اند. برخی فعالیت‌های عمده عبارتند از: نقاشی تمثال عظیم و شاخص حضرت امام(ره) در ابعاد ۱۲×۶ متر جهت حضور در ابتدای راهپیمایی‌های مشهد، نقاشی نخستین تصویر شهید تاریخ مبارزات مردم (شهید محسن کاشانی) و بعدها صدها شهید دیگر، تهیه و تکثیر نخستین تصویر حضرت امام(ره) به صورت کلیشه جهت چاپ روی دیوارهای شهر، خطاطی شبانه و مخفیانه پیام مهم حضرت امام(ره) در خصوص فرار سربازها از یادگان‌ها و نصب در صحن امام خمینی حرم مطهر، حضور در تحصن‌های مختلف من جمله تحصن به مدت ۱۴ روز در بیمارستان امام رضاع) واقعه محله به بخش کودکان، حضور در تهران جهت استقبال از ورود حضرت امام(ره) به ایران و دیدار در مدرسه رفاه برای اولین بار با امام (ره) و بسیاری از موارد دیگر که در این مقاله نمی‌گنجد.

با این وجود چند تصویر هیچ‌گاه از خاطر من محو نمی‌شود، اجرای تصویر بزرگ حضرت امام(ره) جهت راهپیمایی‌های مردم مشهد به ابعاد ۶ در ۱۲ متر، اجرای تصویر نخستین شهید انقلاب شهید محسن کاشانی و اجرای تصویر بردار شهید حمیدرضا خالقی.

نیمه آبان ماه امسال کتاب خاطرات شفاهی هنری و تصویری شما با عنوان «انقلاب رنگ‌ها» رونمایی شد. کتابی که می‌توان برشی از تاریخ انقلاب را از منظر قلم و رنگ نگاه شما که برای آیندگان و جوانان این مرز و بوم از آن دوران سند و مدرک معتبر و مهمی است مشاهده کرد. انقلاب رنگ‌ها به معنی نقش هنرهای تجسمی در انقلاب و مبارزات مردم است، ثبت خاطرات منحصر به هنرمندان نیست بلکه تمامی کسانی که در مبارزات علیه استکبار فعالیت دارند باید به ثبت خاطرات خود اقدام نمایند تا چراغی باشد برای نسل آینده و این از وظایف مسؤولین مربوط است بویژه اینکه هنرمندان هیچ‌گاه خود اقدام به این کار نمی‌کنند.

خاطرات اینجانب نیز به همت دفتر جبهه فرهنگی انقلاب و در سال‌های ۱۳۹۰ به بعد آغاز گردید یعنی پس از حدود ۳۰ سال، البته خاطرات بنده در بخش خاطرات شفاهی اسناد کتابخانه مرکزی آستان قدس نیز در سال ۱۳۹۵ ضبط گردیده است.

به عنوان یکی از پیشکسوتان عرصه هنر در مشهد اگر بخواهید آستان قدس رضوی را از بعد هنری در دو دوره قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی مقایسه کنید به چه نکته‌هایی می‌توانید اشاره داشته باشید.

بنده پس از پیروزی انقلاب با آستان قدس همکاری داشته‌ام، لذا به علت عدم حضور قبل از انقلاب نمی‌توانم ارزیابی دقیق داشته باشم. بدیهی است با پیروزی انقلاب اسلامی و تعیین تولید از سوی رهبری نظام، خط مشی هنر و بطور کلی برنامه‌های آستان قدس تغییر اساسی پیدا نموده است و آنچه امروزه به عنوان هنر اسلامی و مردمی می‌نامیم در آستان قدس رضوی نمود پیدا کرده است؛ البته بنده به لحاظ سه دهه حضور در آستان قدس معتقدم با تمام تلاش‌هایی که صورت پذیرفته، هنوز راه زیادی با هنر اصیل اسلامی و مردمی داریم و آستان قدس به عنوان یک سازمان وسیع و امکانات فراوان می‌تواند بهتر و بیشتر از آنچه هست انجام دهد.

تصویری از امام خمینی(ره) که توسط علی رضا خالقی نقاشی شده پیشاپیش راهپیمایی‌های انقلابی در مشهد بوده است

علی رضا خالقی ۶۱ سال دارد. او که در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران تحصیل کرده، مدرک درجه ۳ هنری هم از وزارت ارشاد دارد. خالقی نقاشی می‌کند و خوشنویس است. او طراحی چهره بسیاری از شخصیت‌های انقلاب را در کارنامه دارد.

تصویری که او در بهمن ۵۷ از تمثال حضرت امام خمینی(ره) کشید، پیشاپیش همه تظاهرات و راهپیمایی‌های مردم مشهد قرار داشت. از این منظر علی رضا خالقی یک هنرمند انقلابی است.

علاوه بر تمثال حضرت امام(ره) خالقی خالق پوستر شهادت بسیاری از شهدای صاحب نام خراسانی هم بوده است. به بهانه سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی سراغ این هنرمند متعهد رفتیم که توفیق خدمت در آستان قدس رضوی را هم دارا بوده است.

او معتقد است: اصولاً «هنر» یک امر ذاتی است که خداوند متعال به انسان‌ها عطا می‌فرماید. لذا یک هنرمند با کشف جرقه‌ای از هنر در وجود خود می‌تواند به پرورش و باروری آن بپردازد. هنرمند واقعی احساس مسؤولیت می‌کند و این مسؤولیت چیزی نیست مگر قرار گرفتن در مسیر اهداف الهی، یعنی همراه با مردم در خدمت به جامعه.

در گفت‌وگو با خالقی کوشیدیم به زوایایی از مشهد و حرم مطهر رضوی در بهمن ۵۷ بپردازیم. آنچه در ادامه می‌خوانید، بخشی از این گفت‌وگوی مفصل است.

زاده و مهدی‌زاده تقدیم انقلاب گردید. برای حمل شهدا به حرم مطهر با ممانعت ارتش مجبور شدیم شهدا را داخل یک وانت بگذاریم و به منزل آیت‌الله شیرازی بفرستیم. از این دست خاطره‌ها زیاد دارم.

شما تنها طراح گرافیک و هنرمند نقاشی در مشهد بودید که در تاریخ انقلابی این شهر با فعالیت‌هایی چون پوستر، پرده نویسی و کلیشه‌سازی نقش مؤثری در آن فضا، تظاهرات و مبارزات مردمی ایفا کرد. از جرقه این جریان هنری-سیاسی و انقلابی خود بفرمایید و اینکه چه خاطراتی از آن روزها بر دل و ذهنانتان به یادگار مانده است؟

فضای قدسی در ایام مبارزات مردم علیه نظام شاهنشاهی، اهمیت و قداست بیشتری پیدا نموده بود. حرکت تظاهرات مردم نهایتاً به حرم مطهر ختم می‌شد بویژه مواقعی که شهیدی را به سوی حرم مطهر حمل می‌کردیم با مقابله سخت نظامیان رو به رو می‌شدیم.

در یکی از ایام، پس از سخنرانی تند شهید هاشمی‌نژاد در مدرسه نواب (خیابان شیرازی) با جمعیت به سوی حرم مطهر حرکت نمودیم. حضور نظامیان در مقابل ورودی حرم مطهر و ممانعت از ورود جمعیت باعث شد به طرف خیابان طبرسی انحراف مسیر بدهیم، در میدان طبرسی با نظامیان درگیر شدیم و دو شهید به نام‌های حسن

شما زمینه‌های مختلف هنری چون نقاشی، خوشنویسی، پوستر، کلیشه و تصویربرداری را تجربه کرده‌اید. کدام یک از این هنرها بیشتر از بقیه روح شما را اغنا می‌کند و به آن توجه خاص‌تری دارید؟

عموم موارد ذکر شده، شاخه‌هایی از هنر تجسمی است که با هم در ارتباطند، اما علاقه من به هنر نقاشی بیشتر است. برای ادامه تحصیل این رشته را انتخاب کردم و پس از پیروزی انقلاب بیشترین کاربرد عملی در این رشته بوده است.

چطور شد که وارد آستان قدس رضوی شدید؟

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، شخصاً تا سال ۱۳۶۲ مسؤولیت تبلیغات محیطی نهادهای انقلاب را به عهده داشتم؛ هم در حزب جمهوری اسلامی، هم در سپاه منطقه ۴ خراسان و هم در بنیاد شهید و... به علت حضور تولیت فقید در رأس نهادهای انقلابی آستان، برای همکاری در بخش تبلیغات روابط عمومی آستان قدس رضوی معرفی گردیدم.

شهریور ۱۳۶۲ آغاز فعالیت بنده در روابط عمومی آستان قدس رضوی بود. آن موقع متولی طرح و انتشارات بودم. گستردگی فعالیت‌های تبلیغاتی در آستان قدس باعث شده بود به تنهایی فعالیت‌هایی همچون تبلیغات محیطی ایام و انقلاب را برای اداره مرکزی و مؤسسات وابسته به آستان قدس- تمامی امور نشریاتی مانند کتاب، بروشور، پوستر و... تبلیغات همایش‌ها و افتتاحات، اطلاع‌رسانی به زوار در حوزه حرم مطهر، صفحه آرایی و چاپ مجله حرم و... انجام بدهم. پنج سال هم به عنوان معاون هنری مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس مشغول خدمت بودم.

از سال‌هایی که در حرم مطهر مشغول به فعالیت بودید چه خاطره شاخصی دارید؟

خدمت در بارگاه منور رضوی و سعادت حضور و زیارت هر روز، و تماس مستقیم با مجاورین و زائرین حضرت رضاع) تماماً خاطراتی است که برای همیشه در ذهن و جان من باقی مانده است و هیچ‌گاه تکرارشدنی نیست. اما واقعه انفجار حرم مطهر که شخصاً در صحن انقلاب حضور داشتم فراموش شدنی نیست. اما خاطرات شیرین بسیاری نیز از حضور زائرین عاشق بویژه شخصیت‌های خارجی و داخلی دارم که به علت لطف و محبت تولیت فقید عموماً در این مجالس حضور داشته‌ام.

کمی به عقب برگردیم، به سال‌های انقلاب، ما را به بیان گوشه‌ای از خاطراتتان در آن سال‌ها می‌بیمان کنید.

آغاز مبارزات مردم علیه نظام شاهنشاهی، شامل فعالیت‌های گسترده‌ای است که در این فضا بیان تمامی آنها میسر نیست؛ عموم جوانان در مسیر مبارزات فعالیت مستمر داشتند بویژه افرادی مثل بنده که دستی بر هنرهای تجسمی داشتم. مسؤولیت بیشتری را احساس می‌کردم. بنده در کنار درگیری با مأموران نظام، به فعالیت‌هایی در زمینه نقاشی، خوشنویسی، تهیه کلیشه برای چاپ و نهایتاً فیلمبرداری سوپر ۸، از وقایع انقلاب می‌پرداختم که هر کدام از این‌ها دارای خاطرات خاص خودش است.

حرم مطهر آن روزها چه حال و هوایی داشت؟

بارگاه منور ثامن الحجج حضرت رضاع) همیشه ملجأ و پناه مظلومان است. اما این

